

-Privreda Srbije i privreda Vojvodine suočene su sa svim onim problemima kao i sve privrede svake zemlje bilo da su u pitanju članice EU ili one koje su kandidati za članstvo. U ovim turbulentnim vremenima, kada problemi ponekad nadilaze domene nacionalnih ekonomija, Vojvodina kao regionalna ekonomija u okviru ukupne ekonomije Republike Srbije, suočava se istovetnim problemima kao i u ostalim evropskim regijama. Vojvodinu kao evropsku regiju ističemo sa ponosom. Kada govorimo o intencijama u privredi Vojvodine, moramo poći od osnovnih ciljeva, pravaca i želja da ovladamo evropskim iskustvima, da ovladamo evropskim načinom ponašanja u oblasti privrede i prvenstveno da ovladamo evropskim sertifikatima i evropskim standardima.

Ovako je svoje iscrpno i nadahnuto izlaganje o AP Vojvodini juče, danas, sutra, na Dunavskom biznis forumu, započeo pokrajinski sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova Miroslav Vasin. U nameri da čitaocima TOPSRBIJE-NAJBOLJE IZ SRBIJE prenesemo sve ono bitno, što je najkompetentniji čovek u Vojvođanskoj vladi izneo na forumu, prenosimo njegovo izlaganje u celosti.

-Vojvodina se prvenstveno oslanja na poljoprivredu – nastavio je izlaganje gospodin Vasin i obavestio: - Ima izuzetno prirodno bogatstvo u oblasti poljoprivrede sa 1.580.000 hektara obradivih površina i to vrlo plodnih oranica koje u kategorizaciji evropskih zemljišta dolaze negde na sam vrh. Ima preko 11.000 hektara voćnjaka, preko 40.000 hektara vinograda, 115.000 hektara pašnjaka, i 138.000 hektara šuma. Ovi podaci govore koliki je to potencijal i koliko je to bogatstvo. Vojvodina to svoje blago nije adekvatno iskoristila iz razloga što prirodne resurse ne koristi na pravi način i u pravim oblastima i to će biti jedan od naših prvih ciljeva u narednom periodu, reorganizacija poljoprivrede u smislu mnogo efikasnijeg korišćenja resursa koje posedujemo. Oko 70% poljoprivrednog zemljišta se nalazi u rukama privatnika i malih poljoprivrednika, dok se 30% nalazi pod vlasništvom pravnih lica, bivših kombinata, preduzeća i zadruga. Prema poslednjim podacima, na teritoriji Pokrajine zaposleno je 452.167 ljudi.

Nažalost, broj penzionera koji je sada negde oko 410.000, približava se broju zaposlenih i to je jedan od vitalnih problema. Problem globalnog starenja postoji u svim evropskim zemljama pa i onim najrazvijenijim, ali, činjenica da se broj penzionera približava broju zaposlenih stvara ogromne dileme i stavlja pred nas vrlo složena pitanja.

Vojvodina u ovom momentu ima 197.000 nezaposlenih lica, što našim stranim prijateljima deluje zastrašujuće, a u periodu tranzicije imali smo i značajno veći broj nezaposlenih. Recimo, 2004. godine broj nezaposlenih lica u našoj Pokrajini je bio 280.000, što znači da je ipak, uz ogromne napore, broj nezaposlenih lica smanjen za 100.000 za 8 godina. Ono što je karakteristika privrede Vojvodine i njena osobina je značajno efikasna struktura privrede, tako da imamo oko 20.000 mikropreduzeća, oko 2.700 malih preduzeća, oko 700 srednjih preduzeća i oko 140 velikih preduzeća, po metodologiji koja je prihvaćena u okviru EU. Kada govorimo o Vojvodini sigurno je da nije relevantno porediti je sa ostalim evropskim regionima, naročito sa regionima u razvijenim evropskim ekonomijama. Ali, ako već prikazujemo strukturu i potencijale privrede Vojvodine našim gostima na ovom forumu, moramo da im približimo njen položaj u okviru ukupnog privrednog sistema Republike Srbije.

U okviru ukupnog privrednog sistema Republike Srbije položaj Vojvodine nije loš, on je perspektivan i svi podaci ukazuju da je Vojvodina najperspektivniji ekonomski region u Republici Srbiji. Kada to kažem, prvenstveno imam u vidu da Vojvodina učestvuje sa preko 37% u ukupnom izvozu Republike Srbije, dok je njeno učešće u uvozu, ako još uzmemo u obzir da se u uvoz Vojvodine računa kompletni energetski uvoz Srbije, preko Naftne industrije Srbije, samo sa 31%, gde je struktura uvoza po 8% robe široke potrošnje, što čini Vojvodinu izuzetno povoljnom kada posmatramo odnos izvoza i uvoza. Po obimu stranih ulaganja, Vojvodina je apsolutni lider u Republici Srbiji. Trenutno preko 45% svih stranih investicija sa nivoa Republike Srbije nalazi se na teritoriji Vojvodine. U Vojvodini momentalno privređuje preko 240 stranih kompanija, većih, manjih, srednjih, od kojih je nekoliko desetina najznačajnijih svetskih kompanija, 63.000 zaposlenih privređuje u tim kompanijama i preko 6 milijardi evra je do sada uloženo u privredu Vojvodine od strane naših stranih partnera iz zemalja, uglavnom iz EU, ali i sa drugih strana.

Kada posmatramo strukturu zapošljavanja ona je takođe najpovoljnija u Vojvodini, jer svega 26% zaposlenih radi u sektoru koji se finansira iz javnih prihoda, u državnom sektoru, dok su svi ostali u privatnom sektoru, za razliku od drugih regiona Srbije gde je situacija znatno nepovoljnija, gde se veći broj lica nalazi i prima zaradu iz budžeta, znači ne nalaze se u onim pozicijama i u onim granama privrede koje stvaraju nove prihode, novi dohodak, stvaraju novu vrednost. Recimo, beogradski region, koji je po svim pokazateljima prvi ekonomski region u Srbiji i u ovom momentu ima 44% zaposlenih u sektoru koji se pokriva kroz budžetske stavke, tako da to čini Vojvodinu s jedne strane prema statističkim podacima nepovoljnim u odnosu na beogradski region, ali u suštini, kada posmatramo privrednu strukturu, Vojvodina je povoljnija i

od beogradskog regiona i od svih ostalih regiona u Republici Srbiji.

Ako posmatramo odnos proizvodnih i neproizvodnih delatnosti u Vojvodini taj odnos je takođe najpovoljniji u Republici Srbiji. Ovog momenta 50% ukupne privrede Vojvodine se nalazi u proizvodnom sektoru, u sektoru koji stvara nove vrednosti, 50% se nalazi u sektoru usluga i javnom sektoru, dok je taj odnos u ostalim delovima Republike znatno nepovoljniji, a naročito u beogradskom regionu koji kao glavni grad i metropola ima najveći broj zaposlenih u javnom sektoru. Ali, ako posmatramo ekonomsku perspektivnost, onda je bitno imati što veći broj delatnosti u sektoru koji stvara nove vrednosti, a tu je Vojvodina u najpovoljnijem položaju u Srbiji. Upravo te pozicije i ti podaci kreiraju našu nameru kako unapređivati privredu i naše osnovne strateške pravce u razvoju privrede AP Vojvodine. Koje su to strateške mogućnosti nameravamo da uvedemo u narednom periodu kako bi se približili standardima EU i koje su to linije, oblasti na kojima baziramo ekonomsku budućnost Pokrajine?!

U narednom periodu moramo uraditi transformaciju poljoprivrede, jer se ogroman broj i ogroman procenat naše poljoprivrede odnosi na gajenje primarnih kultura, kukuruza i pšenice, što je prema svim pokazateljima vid proizvodnje koji treba prevazići, i okrenuti se daleko isplativijim, daleko profitabilnijim oblastima, kao što je povrtarstvo, prerađivačka industrija, vinarstvo i one oblasti koje bi mogle da daju em veći prihod, em stvaraju potencijale za izvoz i zapošljavanje većeg broja ljudi. To će biti naš prvi strateški pravac, transformacija poljoprivrede u one grane poljoprivrede koje donose veći dohodak, zapošljavaju veći broj ljudi i doprinose da zemlja bude racionalnije iskorišćena.

Drugi naš strateški pravac će se odnositi na potenciranje uslužnih delatnosti i prerađivačke delatnosti, gde će osnovni akcenat biti na proizvodnji hrane. Proizvodnja hrane mora postati osnova industrijske grane u Vojvodini jer to je prirodno i normalno, to se naslanja na naše resurse. Svoju poziciju ćemo u narednom periodu usmeriti na obnovljive izvore energije, na forsiranje energetskog sektora, na privlačenje stranih investicija u ovu oblast koristeći činjenicu da Vojvodina ima ogromno bogatstvo u svojim termalnim izvorima i u potencijalnim izvorima toplote i energije. Vojvodina cela leži na jednom jezeru, ima ogromnu termalnu energiju koju ne koristi. Sramota me je da kažem koji je procenat korišćenja te termalne energije u odnosu na mogućnosti koje bi mogli da koristimo i za grejanje, i za povrtarsku proizvodnju i za mnoštvo drugih aktivnosti koje ta energija može da proizvede.

U narednom periodu ćemo naročitu pažnju obratiti na poboljšanje uslova u saobraćaju. Saobraćaj u Vojvodini je jedan od glavnih preduslova koji nas sprečava da razvijamo privredu u Vojvodine. U ukupnoj strukturi saobraćaja drumski saobraćaj učestvuje sa 33% u ceni proizvoda, železniči sa 11% a vodeni sa 8%. Obrnuto tome, samo 2,5% saobraćaja čini rečni

saobraćaj, nekih 28% je železnički saobraćaj, a sve ostalo je najskuplji vid saobraćaja, drumski saobraćaj, što ima uticaj i na privredne tokove, i na cenu proizvoda. Onaj ko radi u privredi sigurno zna koliki je uticaj prevoza na formiranje cene jednog proizvoda. Zato će revitalizacija železničkog i rečnog saobraćaja biti jedan od strateških pravaca. Nameravamo da u oblasti rečnog saobraćaja preokrenemo situaciju, preventivno tako što ćemo oformljivati luke koji će biti sposobne da transformišu ovaj sistem transporta. Uzimam tu u obzir luke Novi Sad planove i Bogojevo, kao i centar u ovom delu Evrope. Finansiraćemo i forsiraćemo izgradnju drumskih infrastrukturnih saobraćajnica do tih centara i na taj način ćemo kroz javno privatno partnerstvo kao dominantan vid ulaganja, podstaći obnovu saobraćaja u Vojvodini. Za rečni saobraćaj, već imamo jasne planove koje putne pravce u Vojvodini revitalizovati prema rečnom saobraćaju, sa kolikim brojem kompozicija, kojim vidom javnog partnerstva i imamo sve više podršku žitelja Srbije za naše planove na teritoriji AP Vojvodine.

Jedan od važnih strateški pravac biće otklanjanje postojećih dispariteta. Mi danas imamo nasledene metalsku i tekstilnu industriju koje su se bazirale na velikim industrijskim kompleksima i fabrikama iz vremena bivše Jugoslavije. Više nemamo ni bivšu Jugoslaviju, nemamo više ni to tržište, nemamo te potencijale i mi ćemo svu svoju energiju usmeriti da u oblasti tekstilne industrije, metalske industrije, osnujemo klastere, osnivamo mala i srednja preduzeća, napravimo vitalnu privredu u tim delovima, koja će moći da se prilagođava tržištu. Polako ćemo slati u istoriju neke velike komplekse koje ćemo pretvarati i osposobljavati da to budu mesta gde će se naseljavati mala preduzeća, koristiti te prostore i činiti jednu vitalnu privredu, tako da će transformacija sektora malih i srednjih preduzeća u oblasti tekstilstva i metalstva biti jedna od naših prioritarnih ciljeva.

Strateški pravci koje ćemo uvesti u narednom periodu u Vojvodini, koji imaju konkretna imena i prezimena, a koji će značiti približavanje standardima EU, su vrlo precizni. Prvi strateški pravac razvoja poljoprivrede ići će kroz projekat „Vojvodina ne žitnica, nego bašta“. Do sada smo se ponosili pričom da je Vojvodina žitnica Evrope. Ako je Vojvodina žitnica Evrope to podrazumeva da se u njoj najviše seje žito i kukuruz. Kada se seje najviše žito i kukuruz, imate vrlo malo radnih mesta, i proizvodite one poljoprivredne kulture koje se prodaju kao sirovine, a ne kao gotovi proizvodi. Prvi naš projekat će biti transformacija poljoprivrede kako bi forsirali gajenje povrća i voća na malim parcelama ili malo većim parcelama, na koje će se naslanjati prerađivačka industrija, odnosno proizvodnja hrana.

Drugi naš strateški projekat će se zvati „Zelena radna mesta“. U skladu sa trenutno najboljim evropskim tradicijama, sektor zelenih radnih mesta koji obuhvata zapošljavanje i forsiranje energetskih izvora, koji obuhvata oblast energetike kao oblast koja ne samo da donosi radna mesta ne samo donosi energiju nego i čuva životnu okolinu. „Zelena radna mesta“ se mogu ostvariti u oblasti poljoprivrede u mnogim slučajevima. „Zelena radna mesta“ predstavljaju mogućnost, prema evropskoj strategiji, prema Lisabonskoj deklaraciji, otvaranje jako velikog

broja radnih mesta. Evropski fondovi finansiraju takve aktivnosti i mi ćemo se potpuno uklopiti u tu strategiju. Strategija „Zelenih radnih mesta“ će biti jedna od dominantnih strategija Vojvodine u narednom periodu.

Treći strateški plan koji ćemo u narednom periodu realizovati se zove „Put u inovacijsko društvo“. Mi više ne možemo da radimo po metodama, po tehnologiji iz XIX veka. Zato u skladu sa najboljim evropskim intencijama, pokrećemo projekat „Put u inovacijsko društvo“. Taj projekat podrazumeva uvođenje inovacija kao redovan deo proizvodnog procesa, poštovanje inovatora, podrazumeva da poklanjamo daleko veću pažnju kreativnim ljudima nego do sada, da svako preduzeće mora imati svoje razvojno tehnološke planove koji se baziraju na razvoju tehnologija, a ne na razvoju proizvodnje nekim prostim fizičkim širenjem.

Nameravamo i sigurni smo da je jedan od izlaza iz ove privredne krize, orijentacija ka inovacijskom društvu. Ka društvu koje će privredu razvijati na osnovu novih pronalazaka, na osnovu poštovanja patentskih prava, na osnovu poštovanja autorskih prava i na osnovu primene onoga čime se Srbija samo na papiru ponosi. Srbija samo na papiru ima veliki broj inovatora, sa nagradama na velikim konkursima, diplome i priznanja za vrlo kvalitetne inovacije, a da sve to uopšte nije primenjeno u praksi. Zato će put u inovacijsko društvo biti jedan od najznačajnijih projekata koji ćemo u narednom periodu realizovati.

Četvrti strateški projekat je projekat sertifikacije. U narednom periodu ne možemo više očekivati da radimo mimo principa i normi EU. Ne možemo očekivati da izvozimo u zemlje EU, a da ne ispunjavamo osnovna pravila i zahteve koje zahteva mogućnost izvoza u te zemlje. Ne možemo izvoziti u Rusiju kada veliki broj naših preduzeća nema *GOST-R* sertifikat potreban za izvoz u Rusiju. Ne možemo ići na međunarodno tržište bez znanja koja se dobijaju kroz razne obuke i kurseve, a sertifikat je samo dokaz da si nešto savladao. Sertifikacija u raznim poljima, u raznim oblastima industrije, počev od poljoprivrede do svih oblika delatnosti, biće naš peti strateški projekat.

Zahvaljujući pomoći EU u Novom Sadu smo otvorili Edukativni centar za nezaposlena lica i sticanje stručnih znanja u svim oblastima i time smo dobili osnovno sredstvo da unapređujemo sistem znanja u Srbiji. Time ćemo rešavati problem nezaposlenosti, sertifikacije, kroz taj centar ćemo dokazati da i Srbija može u nekim stvarima da prati najbolje intencije za EU, a svima je poznato da se ekonomija EU zasniva na unapređenju sistema znanja. Mi smo, podizanjem ovog Centra, stekli prvi uslov da krenemo sa unapređenjem sistema znanja kao osnovnim privrednim elementom. Edukativni centar i obuka u njemu su naš šesti strateški projekat.

Isto tako, strateški razvoj malih i srednjih preduzeća i podrška po principima EU će biti sedmi strateški projekat u ovom periodu.

Svesni smo da nema oporavka vojvođanske privrede, nema oporavka nijedne privrede koja je u tranziciji, bez maksimalnog povećanja izvoza i stimulacije preduzeća koja se bave izvoznim programima. U tom smislu, predviđamo već od proleća sledeće godine vrlo povoljne podsticajne mere Razvojne banke Vojvodine, koja će u narednoj godini preuzeti funkciju Razvojne banke i razvojne institucije za područje naše pokrajine, tako da će izvozno orijentisana preduzeća imati niz pogodnosti u odnosu na preduzeća koja nemaju takav program. I program privlačenja stranih investicija je pokazao sjajne rezultate u Vojvodini zahvaljujući gospodinu Bugarskom, VIP-u i svim ljudima koji se time bave, što ćemo unaprediti u narednom periodu, ali smo vrlo zahvalni što smo pokrili onih 39 opština u Vojvodini, možda i više, koje su infrastrukturno opremljene omogućili da strani investitori imaju gde da dođu, što smo uspeali da unapredimo takav sistem podsticaja da strani investitor tačno zna koliko mu novca priprada uz svako radno mesto ukoliko otvori pogon u Vojvodini, što smo uspeali da učinimo administraciju značajno efikasnijom nego ranije, što smo uspeali da uspostavimo kontakt sa svim stranim investitorima koji su u Vojvodini kroz neposrednu komunikaciju. U narednom periodu nameravamo i želimo da uvedemo i nove stimulacije. To će biti obuke po željama stranih investitora, uz formiranje jedinstvenog šaltera namenjenog stranim investitorima, to će biti mobilni telefon koji će im biti na raspolaganju 24 sata, to će biti refundacija troškova zakupa stranim investitorima koji ulažu preko 3 miliona evra i zapošljavaju preko 100 ljudi, kojima ćemo godinu dana refundirati troškove zakupa poslovnog prostora, bilo da su u fazi izgradnje ili neke svoje grinfild investicije, izrade projekata i dokumentacije, ukoliko se radi o značajnom stranom partneru. Imamo veliki broj hala, veliku količinu zemljišta koju možemo ponuditi stranim investitorima pod vrlo povoljnim uslovima preko Razvojne banke Vojvodine i naših institucija.

Pored poljoprivrede, pored stranih inovacija, i turizam prepoznajemo kao osnovni strateški pravac Vojvodine. Turizam nećemo više razvijati na priči o turizmu kao nečem što je Bogom dano, nego na osnovu realnih potencijala Vojvodine. Mi nemamo more, visoke planine, duboka jezera, ali ima termalne izvore energije, dobre uslove za banjski turizam. Vojvodina ima potencijale za lovni turizam, povratak i revitalizacija lovnog turizma po ugledu na 80-te godine i za ekoturizam, jer imamo nešto što je istorija, ljudi, koji su stvorili izuzetno bogatstvo različitosti i multikulturalnosti, na čemu se može zasnivati turistička ponuda. Šest rimskih careva potiče iz Srema, imamo Petrovaradinsku tvrđavu i Frušku goru, region koji se retko viđa, salašarski turizam na severu Bačke i orijetisaćemo turističku ponudu Vojvodine i sve planove prema onome što je kod nas realno i forsiraćemo te delove turizma sa akcentom na ekstenzivni razvoj vinskog turizma. Vinski evropski putevi počinju da prelaze preko Vojvodine, ucrtani su u mape i to je naša šansa koju moramo maksimalno da iskoristimo. Poslednjih godina povećan je kapacitet posađenih vinograda i broj vinara u Vojvodini. Nedostaje samo da naši vinari uđu na svetsku vinsku listu. Vinski turizam, koji uključuje i salašarski turizam je šansa Vojvodine, ali će osnovni akcenat biti na banjskom turizmu, poput onog u Sloveniji i Mađarskoj, zemljama na koje treba da se ugledamo.

Isoristićemo privilegiju da smo na Dunavu, da možemo da saradujemo sa zemljama koje su takođe u slivu Dunava i da imamo naklonost podunavskih zemalja i regiona u Podunavlju za sve ove naše planove, gde nas, čini mi se, prihvataju sa punim srcem kao moguće partnere – zaključio je gospodin Miroslav Vasin.